

Ventgasisavla radunonza generala dil **Forum cultural Tujetsch**

Sonda, igl 1. da fevrer 2025, allas 09.00 en sala pintga dil caffè La Miula, Gonda/Sedrun.

Protocol

1 Beinvegni

President dil Forum cultural Tujetsch (FcT) André Schmid, Sedrun, astga beneventar sulettamein tshun persunas alla radunonza generala pigl onn da gestiun 2024. A tuts presents giavischa el in bi decuors dalla radunonza ed in'emperneivla liquidaziun dallas tractandas. L'invitaziun alla radunonza ei sefatga el spazi da diesch dis avon la radunonza e la gliesta da tractandas vegn acceptada. Mintga present/a astga sco rinforz per la radunonza retscheiver in caffè ed in crutschin.

2 Elecziun d'in dumbravuschs

Sco dumbravuschs vegn dunna Imelda Monn, Rueras, eligida.

3 Prelecziun ed approbaziun dil protocol dalla radunonza generala dils 20 da schaner 2024

Il protocol ei staus publicaus silla pagina d'internet dil FcT, ton che mintgin e mintgina ha giu la caschun da prender investa da quel. Senza damondas ed objecziuns vegn il protocol dalla radunonza dils 20 da schaner 2024 approbaus cun admetter engraziament al redactur ed actuar Tarcisi Hendry.

4 Rapport annual 2024

Dallas occurrenzas dil program digl onn 2024 (TujetschVIVcultura) presenta nies president cuortamein entginas da quellas.

- Ils 18 da matg 2024 ha giu liug nossa excursiun culturala che ha menau nus en la Val Medel. A S. Gagl havein nus admirau la caplutta en possess dalla claustra da Mustér. Sin la guida en pliras capluttas e baselgias ha sur Giusep Venzin, Mustér/Medel, accumpignau nus e declarau a moda fetg cumpetenta cultura e historia da mintga edifeci sacral. A Curaglia vein nus suenter la viseta ella baselgia da s.Clau visitau l'exposiziun en La Vitirna. Signur Albert Lutz, igl iniziand da quella porschida, ha menau nus atras il clavau ed explicau l'exposiziun da fotografias che documenteschan la veta d'antruras ella Val Medel. Silsuenter havein nus envidau ils rodund 20 participonts e participontas ad ina marend a Mutschnengia el Hotel Cuntera.

- La FotograVIA 2024 ha presentau la historia dalla Viafier Furca Alpsu ella via da Gionda. Quendischa fotografias han presentau in tagl atras la historia da nossa viafier. Alla guida romontscha e tudestga han da quei da 40 persunas priu part.

- Alla sera da film 2024 vein nus uonn mussau entgins films da persunas privatas. Aschia films dad Emil Soliva, da Rita Cavegn-Tenner, Robert Berther-Tschuor e Sepp Hendry. La porschida ei vegnida remunerada cun ina fetg gronda preschientscha dad interessai ed interessadas.

- El decuors digl onn 2024 han ulteriuras occurrenzas da TujetschVIVA cultura giu liug e quei cun in fetg bien success.

- Alla fin digl onn ha il FcT astgau organsiar la vernissascha dalla Pintga grammatica tuatschina. Il cudischi cun las atgnadads dil dialect tuatschin ha anflau in bien eco ella populaziun indigena ed ord la val. Als auturs Philippe Maurer-Checchini, Tarcisi Hendry, Ciril Monn e Beni Hendry admetta il president in grond engraziament per la preparaziun e cumposiziun dalla grammatica. Igl ei l'emprema presentaziun dil dialect tuatschin. Quella suttastrichescha la valeta unica dalla tschontscha dils Tuatschins. En versiun englesa ei cumparida entras P. Maurer-Cecchini ina aunc pli detagliada grammatica da varga 500 paginas. In ver scazi per Tujetsch.

5 **Rendaquen, rapport dil revisur ed approvaziun dil quen 2024**
President e cassier André Schmid presenta il quel 2024:

Tier las entradas grondas s'audan:

Contribuziuns	5998.00
Contribuziun dalla vischnaunca	10 000.00
Contribuziun Regiun Surselva	4500.00
Contribuziun dil cantun per la truaisch a Rueras	9 840.00
Arranschaments	994.05
Cudisch Pintga grammatica tuatschina	2 700.00
Entradas per Archiv cultural	1 102 079.43

Las expensas grondas ein stadas:

Stampat cudisch Pintga grammatica tuatschina	6053.50
Archiv cultural Tujetsch	759 764.00

Resumaziun e survesta

Quen da gudogn e sperdita 01-01-2024 – 31-12-2024

Entradas totalas	1 136 000.00
Expensas totalas	770 639.75
Gudogn 2024	365 471.82

Bilanza pils 31 da december 2024

Agen capital per ils 31 da december 2023	619 990.92
Agen capital per ils 31 da december 2024	985 462.74
Fatg anavon 2024	365 471.82

Rapport da revisiun

Revisur Simeon Cavegn ha examinau la contabilitad ed il quen da gudogn e sperdita

dils 31.12.2024 ed il quen da baghegiar digl archiv cultural. La revisiun ha giu liug ils 13 e 14 da schaner 2025. El hagi anflau tut en uorden cun tuts mussaments ed il president/cassier hagi saviu dar plaid e fatg sin tuttas damondas. Sin fundament da sia controlla fa el la proposta alla radunonza, da sco empren approbar il quen e bilanza digl onn 2024 e sco secund da dar scarica a tuts funcziunaris. Alla fin admetta el alla suprastonza dil FcT in engraziament pigl engaschi e lavur en favur dalla cultura tuatschina.

Il quen vegn approbaus unanimamein.

6 **Contribuziun annuala**

Sin proposta dalla suprastonza dil Forum cultural Tujetsch vegn la contribuziun annuala laschada sco tochen dacheu, numnadamein sin minimal 30 frs.

7 **Elecziuns**

a) suprastonza

Simona Giossi fa gia part dapi in onn dalla suprastonza. La hodierna radunonza elegia Simona Giossi, Sedrun, unanimamein ella suprastonza dil Forum cultural Tujetsch.

La suprastonza secumpona sco suonda: André Schmid, Sedrun, president e cassier, Tarcisi Hendry, Sedrun/Gonda, actuar ed archivar, Simona Giossi, Sedrun/Gonda, assessura e revisur da quen Simeon Cavegn, Sedrun.

8 **Program da lavur e projects 2025**

- Per la tschunavala gada vegn il program da TujetschVIVAcultura organisaus entras l'Associaziun da habitonts da secundas habitaziuns, il Museum La Truaisch ed il Forum cultural Tujetsch.

- En rama da quella purschida ha danovamein liug ina excursiun culturala. Quella meina nus a Sagogn e leu vegn Augustin Beeli, Sagogn, a mussar il vitg e las restonzas da lur casti.

- La FotograVIA 2025 presenta la historia dalla Societad da musica Sedrun en rama da sia festividat e giubileum da 150 onns societad. Uonn ha quella puspei liug per liung dalla via cantunala a Camischolas.

- Il di dil museum ei daventaus tradiziun e perquei vegn quella sentupada puspei ad haver liug l'emprema dumengia dil meins d'october 2025 a moda tradiziunala.

- Plinavon ha liug la sentupada intercommunala, Mustér, Medel e Tujetsch, a Stagias e duront igl onn ora plirs referats e guidas culturgeograficas ella val.

- Il punct culminont da nossas occurrenzhas ha liug ils 17 da matg 2025 cun l'avertura ed inauguraziun dil niev Archiv cultural Tujetsch.

Al protocol ei il program 2025 da TujetschVIVAcultura aschuntaus.

Archiv cultural Tujetsch

Ils 2 da fenadur 2024 ha l'emprema badelada giu liug en preschientscha dils responsabels dil FcT, dalla cumissiun da baghegiar Guido Monn, Gonda, da responsabels dalla firma Loretz sco era da nies responsabel da fianzas pigl archiv cultural, Dumeni Columberg, Mustér. Entochen alla fin digl onn 2024 ein las lavurs principalas vegnidas executadas per cumpleina cuntentientscha dils responsabels e la cumissiun da baghegiar dil FcT e digl architect Gion A. Caminada, Vrin.

La finanziaziun ei garantida era sch'ils cuosts survargan la calculaziun primara da 1.63 milliuns. Las contribuziuns semuossan numnadamein e legrevlamein ad in

total da 1.9 milliuns.

Dapi miez schaner 2025 van las lavurs vinavon cun la finamira dad esser finiu sin Pastgas 2025, ils 20 d'avrel. Silsunter succeda la gronda lavur dad endrizzament digl archiv entras igl archivar e cun agid da speranza numerusas gidonteras e numerus gidonters. La fiasta d'avertura duei esser dar caracter festiv cun numerus hosps e la populaziun indigena. In program cun ustria e cultura duei porscher a tuts in'atmosfera festiva e legreibla. El center stat secapescha l'investa egl archiv cun ses scazis culturals dalla cultura e historia tuatschina.

Cun quei di vegn igl edifeci cultural surdaus alla vischnaunca ed il FcT surpren il menaschi da quel.

La cuminonza da vischinas e vischins Sedrun sustegn cun ina summa per acquistar mobiliar per occurrenzas el liber silla piazza e sid dil archiv

9 Varia

Ina vischina damonda tgei che schabegi cun la truaisch da Rueras. President André sa communicar ch'il FcT hagi previu da contactar l'Uniun da cuminonza dils vischins e vischinas da Rueras e mirar sche quella vessi interess dad activar la truaisch per lur diever en favur dalla cultura e dall'uniun.

Il FcT preveda dad installar ina illuminaziun ell'alzada suren e far leu parzialmein exposiziuns da fotografias, ni d'otra tempra cun in tema cultural-geografic-historic. L'emprema alzada cun ina altezia fetg bassa savess survir sco magazin.

Actuar Tarcisi Hendry orientescha aunc pertuccont la ruina/casti da Putnengia a Dieni. Gia dapi plirs onns ponderein nus da marcar la via al casti, tschentar ina tabla d'informaziun ed ina bandiera cugl uoppen dils signurs de Putnengia sillas miraglias dalla tuor. Il project d'ina tuor da lenn da protecziun dallas miraglias ha retardau quellas lavurs. La primavera 2025 ein quellas completaziuns previdas da realisar. A Gion Giachen Monn sco pedel e survigilader dalla tuor e contuorn vegn engraziau per sia lavur da survigilanza e manteniment.

10 Conclusiun

President André Schmid engrazia als presents per la participaziun alla radunonza e giavischa aunc in bi di d'unviern ed a bien seveser ad in'otra sentupada ni ad ina occurrenza dil Forum cultural Tujetsch.

Aschuntas a quei protocol:

- Program da TujetschVIVAcultura 2025
- Program da TujetschVIVAcultura 2024

Sedrun, ils 10 da fevrer 2025

Il nuder:

Tarcisi Hendry

Publicaus cun resalva dall'approbaziun dalla radunonza generala 2026!

OCCURRENZAS 2025

Meins	Occurrenza
schaner	<p>Viver e luvrar – luvrar e viver Construir ei veta e la veta ei la norma digl architect Cun Gion A. Caminada, Vrin Sonda, 4 da schaner allas 19.00 en sala Cristalla Halla da sport e cultura Sedrun</p>
fevrer	<p>Plaschers d'unviern e tscheiver en Tujetsch Historia viva sin fundament da perdetgas filmadas Sonda, ils 15 da fevrer allas 19.00 en sala Cristalla Halla da sport e cultura Sedrun</p>
mars	<p>Felix Maria Diogg (1762 – 1834) In purtrestist naziunal cun ragischs a Tschamut Cun Mark Wüst, historicher e menader Museum dil marcau Rapperswil-Jona Sonda, ils 8 da mars allas 19.00 en sala Cristalla Halla da sport e cultura Sedrun</p>
avrel	<p>Documentarista el Grischun Cun Bertilla Giossi sur da sia lavur tier RTR Sonda, 12 d'avrel allas 19.00 en sala Cristalla Halla da sport e cultura Sedrun</p>
matg	<p>Avertura ed inauguraziun dil niev Archiv cultural Tujetsch Sonda, ils 17 da matg allas 14.00</p> <hr/> <p>Excursiun culturhistorica a Sagogn Guida atras il vitg e viseta allas restonzas dil «casti» Cun Augustin Beeli, Sagogn Sonda, ils 31 da matg. Partenza da Sedrun allas 13.00</p>
zercladur	<p>TujetschVIVAcultura sin viseta ad Andermatt Tresoraria dalla Sinfonica Svizra Swiss Orchestra, Lena Lisa Wüstendörfer, direcziun Sonda, ils 7 da zercladur, 19.30 ad Andermatt Halla da concert</p> <hr/> <p>Medel-Mustér-Tujetsch s'entaupan ella Academia Vivian a Stagias Cultura da mintga vischnaunca cun specialitads culinaricas. Sontgilcrest, ils 19 da zercladur a Stagias</p> <hr/> <p>Sentupada dallas senioras e seniors egl Archiv cultural Tujetsch Specialitads egl archiv Mardis, ils 24 da zercladur allas 09.30 egl Archiv cultural Tujetsch</p>

<p>fenadur</p>	<p>Museum La Truaisch: Exposiziun speciala 2025 Co illuminavan nos vegls? Cazzolas da petroli, da seiv, da carbid, a maun, candeilas, latiarnas ... 1. da fenadur – 31 d’october 2025</p> <hr/> <p>FotograVia 2025 a Camischolas 150 onns Societad da musica Sedrun 1875 – 2025 12 da fenadur – ils 18 d’uost 2025</p> <hr/> <p>Vernissascha e guida en lungatg romontsch Sonda, ils 12 da fenadur allas 17.00 a Camischolas</p> <hr/> <p>Leger grep e crap Spassegiada geologica da Surrein a Plaun Schlaus Cun Yves Bonanomi, geolog SPF Sonda, 26 da fenadur, 10.00 – 16.00</p>
<p>uost</p>	<p>Excursiun culturhistorica Rueras, historia e historias ord gl’arcun da miu vitg natal Cun Adalgott Berther Sonda, 16 d’uost, rimnada allas 09.30 casa da scola Rueras</p>
<p>settember</p>	<p>Egliada silla vart seniastra dalla Val Tujetsch Excursiun culturala, historica e geografica da Selva a Surrein Cun Tarcisi Hendry Sonda, 13 da settember allas 09.30 – 15.00</p>
<p>october</p>	<p>Di dil museum La Truaisch Museum – exposiziun speciala – films – ustrìa Dumengia, ils 5 d’october, denter las 11.30 e las 16.00</p>
<p>november</p>	<p>Nus cavacrappa en Tujetsch Historia e historias entuorn la cultura dil cavacristallas Cun commembers dall’Uniun Cristal Tujetsch Sonda, 15 da november allas 19.00 el Museum La Truaisch</p>

OCCURRENZAS 2024

T Tudestg | **R** Romontsch

Meins / lungatg	Occurrenza
schaner <div style="display: flex; flex-direction: column; align-items: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; margin-bottom: 2px;">T</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px;">R</div> </div>	Cuntrada muntagnarda Tujetsch/Surselva Co las forzas naturalas han formau muntognas e val Cun prof. em. Adrian Pfiffner, geolog Venderdis, ils 5 da schaner allas 19.00 en Sala Cristalla Halla da sport e cultura Dulezi, Sedrun
fevrer <div style="display: flex; flex-direction: column; align-items: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; margin-bottom: 2px;">T</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px;">R</div> </div>	Tschittas alpinas e lur moda da viver Investa en ina diversidad varionta Cun Jürg Schmid, Glion Venderdis, ils 16 da fevrer allas 19.00 en Sala Cristalla Halla da sport e cultura Dulezi, Sedrun
mars <div style="display: flex; flex-direction: column; align-items: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; margin-bottom: 2px;">R</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px;">T</div> </div>	600 onns Ligia Grischa cul historiograf Adolf Collenberg Sonda, ils 16 da mars allas 19.00 en Sala Cristalla Halla da sport e cultura Dulezi, Sedrun
avrel <div style="display: flex; flex-direction: column; align-items: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; margin-bottom: 2px;">R</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px;">T</div> </div>	Forza hidraulica en Tujetsch/Surselva Dalla tschaffada dall'aua entochen alla bescla da contact (1918–2024) Cun Mario Hitz, Sedrun Sonda, ils 20 d'avrel allas 19.00 en sala Cristalla Halla da sport e cultura Dulezi, Sedrun
matg <div style="display: flex; flex-direction: column; align-items: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; margin-bottom: 2px;">R</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; margin-top: 10px;">R</div> </div>	Excursiun culturhistorica a Curaglia Cultura medelina cun viseta dalla exposiziun da fotografias e films en La Vitrina, guida en entgins sanctuaris dalla Val Medel cun sur Giusep Venzin, Mustér Sonda, ils 18 da matg partenza da Sedrun allas 13.00 <hr style="width: 20%; margin: 10px auto;"/> Medel-Mustér-Tujetsch s'entaupan ella Academia Vivian a Stagias Cultura da mintga vischnaunca cun specialitads culinaricas. Sontgilcrest, ils 30 da matg a Stagias
zercladur <div style="display: flex; flex-direction: column; align-items: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; margin-bottom: 2px;">R</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; margin-top: 10px;">T</div> </div>	Sentupada dallas senioras e seniors el Museum La Truaisch Mardis, ils 25 da zercladur allas 9.30 el Museum La Truaisch <hr style="width: 20%; margin: 10px auto;"/> TujetschVIVAcultura tier Andermatt Music Gjuvnas virtuosas e giuvens virtuos sepresentan tier LGT Young Soloists Venderdis, ils 28 da zercladur ella halla da concert ad Andermatt Detagls davart la cumpra da bigliets d'entrada en La Tuatschina dils 2 da fevrer.

<p>fenadur</p>	<p>R Museum La Truaisch: Exposiziun speciala Avertura dalla nova partiziun da vischala cun ina pegna da tiaracotga dils figulants Deragisch, Bugnei 2 da fenadur entochen ils 29 d'october</p> <p>FotograVia a Gonda cul tema Viafier Furca Alpsu 13 da fenadur entochen ils 19 d'uost; Vernissascha, sonda, ils 13 da fenadur allas 17.00 a Gonda, Mazlaria Curschellas</p> <p>T Guida pils hosps da lungatg tudestg, sonda, ils 20 da fenadur allas 10.00</p> <p>R Sera da film T Sonda, ils 27 da fenadur allas 20.00 en sala Cristalla Halla da sport e cultura Dulezi, Sedrun</p>
<p>uost</p>	<p>T Cuntrada sacrala ed uaul da schurmetg R Spassegiada sacral-culturala e presentaziun digl uaul da schurmetg cun Tarcisi Hendry ed Adrian Deragisch da Tschamut a Camischolas Sonda, ils 10 d'uost allas 9.00 entochen las 16.00</p> <p>T Putnengia – casti e ruina R Guida cun Tarcisi Hendry sils fastitgs da Pieder de Putnengia in dils fundaturs dalla Ligia Grischa igl onn 1424. Sonda, ils 24 d'uost allas 09.30</p>
<p>settember</p>	<p>T Excursiun culturhistorica Guida sisu il vischinadi da Rueras cun Adalgott Berther, Rueras/Dallenwil Sonda, ils 14 da settember allas 9.30; rimnada sper casa da scola Rueras</p>
<p>october</p>	<p>R Di dil museum La Truaisch Museum – exposiziun speciala – films – ustria Dumengia, ils 6 d'october, denter las 11.30 e las 16.00</p>
<p>november</p>	<p>R In viadi tras la cultura musicala dalla Surselva T cun musicologa dr. Laura Decurtins e cantautura Astrid Alexandre Mesjamna, ils 13 da november allas 19.00 en Sala Cristalla Halla da sport e cultura Dulezi, Sedrun</p>
<p>december</p>	<p>R Archiv cultural Tujetsch Inauguraziun dil niev archiv cultural Sonda, ils 14 da december allas 14.00</p>